

اشاره:

اگر دانشگاه را ما سست بگیریم و از دست برود، همه چیزمان از دستمان رفته است. امام خمینی ره

بودجه‌های کلان میلیاردری در سنای آمریکا برای پیشبرد اهداف مورد نظر در ایران تصویب می‌شود. سرویس اطلاعاتی اسرائیل به دنبال ترور دانشمندان هسته‌ای ایران، جلسات فراوانی با عوامل ترور برگزار می‌کند و هزینه‌های هنگفتی را برای تحقق اهداف شوم خود اختصاص می‌دهد. جنبش فتنه، دانشجویان را هدف قرار می‌دهد. تحرکات عناصر خارج از کشور روی دانشجویان، نمای خاصی پیدا می‌کند و در میان این هیاهوها، در میان این عصر ارتباطات و اطلاعات، صدای عدالت‌خواهی دانشجویان را اعتراض به نظام اسلامی نمایش می‌دهند. ماهواره‌ها و شبکه‌های فارسی‌زبان در صدد القای تفکرات ضد فرهنگی هستند و در این میان، رهبر آرام و مطمئن، دانشجویان را افسران جوان جنگ نرم خطاب می‌کند و آن‌ها را امید آینده کشور^۱ و ذخیره حیاتی کشور^۲ می‌خواند؛ طبقه‌ای پیشرو و پیشاهنگ و زبده و بانشاط^۳ بیکره اجتماع^۴ که به آن‌ها عشق و علاقه دارد^۵ و در هر فرصتی برای ترمیم خاکریزهای فرهنگی کشور، نقشه‌ جامعی ارائه می‌کند.

امید و نگاه رهبر معظم انقلاب به دانشجو و دانشگاه

دانشگاه، خاکریزی از آن انقلاب

فاطمه زهرا علوی

روز دانشجو؛ روز مخالفت با آمریکا

سال‌های قبل از انقلاب، یک واقعه جنایت‌آمیز در روز ۱۶ آذر اتفاق افتاد. آن روز به خاطر سخن حقی، اتفاقی در دانشگاه افتاد که بعدها جبهه دژخیمان، به خاطر همان هدفی که جوانان داشتند - و هدف والایی هم بود - با آن مقابله کردند و به کشته شدن سه نفر انجامید... مسئله آن روز چه بود؛ مخالفت با آمریکا.^۵

دهه چهارم؛ دهه عدالت و پیشرفت

در این دهه آنچه به عنوان یک هدف و شعار باید مورد توجه قرار بگیرد، پیشرفت و عدالت است؛ مقصود پیشرفت و عدالت همه جانبه است؛ یعنی پیشرفت مادی و پیشرفت معنوی.

پیشرفت مادی را هم نفی نمی‌کنیم؛ یعنی مطلقاً مسئله معیشت مردم، مسئله اشتغال مردم، مسئله پیشرفت‌های علمی و فناوری را مطلقاً دست کم نمی‌گیریم، اما در کنارش به این هم اکتفا نمی‌کنیم؛ بلکه باید با فکر روشن؛ اعتقاد عمیق و انگیزه روزافزون و جوشان و اخلاق انسانی و والای اسلامی در کنار این‌ها گسترش پیدا کند.^۶

حرکت دانشجویی

ویژگی‌های حرکت دانشجویی:

۱. آرمان‌گرایی در مقابل مصلحت‌گرایی؛ عشق به آرمان‌ها و مجذوب آرمان‌ها شدن؛
۲. صدق و صفا و خلوص؛
۳. آزادی و رهایی از وابستگی‌های گوناگون حزبی سیاسی و نژادی؛
۴. مبتنی بر اشخاص نبودن؛

۵. حساسیت منفی داشتن در مقابل مظاهری که از نظر فطرت انسانی زشت است؛ مثل ظلم و تبعیض؛
۶. بر این حرکت احساسات حکومت نمی‌کند؛ بلکه ضمن اینکه احساسات هست، منطقی، تفکر، بینش و تحصیل و میل به فهمیدن و تدقیق هم وجود دارد.^۷

چهار پیش‌فرض برای پیشرفت (علمی)

۱. اعتقاد به این نکته پیشرفت علمی در حوزه‌های مختلف علمی یک ضرورت حیاتی برای کشور است و رتبه‌بندی و اولویت‌بندی در حوزه‌های مختلف علوم، نکته مهمی است.
۲. اعتقاد به تولید علم. فراگیری علم یک مسئله است و تولید علم مسئله دیگر است و نباید در مسئله علم، واگن خودمان را به لوکوموتیو غرب ببندیم. باید علم را خودمان تولید کنیم و آن را بجوشانیم. این حرکت را بایستی ما از خودمان و در درون خودمان و با استفاده از منابع فکری و ذخایر میراث فرهنگی خودمان ادامه بدهیم و داشته باشیم.
۳. پیشرفت علمی باید با خودباوری، امید به موفقیت و حرکت جهادگونه همراه باشد.
۴. حرکت جهادگونه. در حرکت‌های علمی، تنبلی و تن‌آسایی و محول کردن کار به یکدیگر جایز نیست. حرکت جهادگونه باید کرد و جهاد فقط در میدان جنگ نیست. در میدان علم هم مثل بقیه میادین زندگی جهاد لازم است. جهاد؛ یعنی تلاش بی‌وقفه، همراه با خطرپذیری در حد معقول البته و امید به آینده.^۸

نیروهای میاندار حاضر در صحنه (استادان)

رهبر انقلاب معتقدند در دانشگاه‌ها و همین مراکز پژوهشی؛ یعنی پژوهشکده‌ها و پژوهشگاه‌ها، استاد دارای نقش زیادی است؛ لذا بر این اساس نباید فقط دستگاه‌های دولتی را مورد خطاب قرار داد و از نقش استاد که به تعبیر معظم‌له نیروی میاندار حاضر در صحنه است غافل شد. از طرفی هم نباید فقط اساتید یا گروه‌های علمی را مورد خطاب قرار داد و از نقش دستگاه‌های اجرایی دولتی که به تعبیر ایشان پیمانکار پروژه عظیم علم و پیشرفت علم هستند، غافل شد.

بنابراین وظیفه استادان را در سه محور باید مطرح کرد:

۱. ترویج خودباوری

«هم دستگاه‌های مدیریتی، هم اساتید در داخل دانشگاه‌ها، خودباوری را ترویج کنید. جوانی که تحت تربیت و آموزش و تعلیم شماسست، باید به خود اعتماد داشته باشد؛ آن اعتماد به نفس ملی که عرض کردیم. بحث این نیست که شخصی به خودش اعتماد داشته باشد، بحث این است که ما به خصال ملی خودمان، به امکانات ملی خودمان، به ذخایر فرهنگی خودمان؛ یک اعتماد به نفس عمومی داشته باشیم که به آن گفتیم اعتماد به نفس ملی و استاد باید باور به خود و امید به آینده را در جوان تزریق کند.

۲. تشخیص نیازها و اولویت‌های علمی

ما با امکانات محدود و با نیازهای فراوان نباید به خودمان اجازه بدهیم که در کاری که از اولویت برخوردار نیست، سرمایه‌گذاری فکری و پولی، وقتی و انسانی بکنیم.

۳. تقویت روحیه پژوهش و جویندگی

معظم‌له با اشاره به غلط بودن روش حفظ‌محوری معتقدند در زمینه تحول نظام آموزشی باید آن را به گونه‌ای طراحی کرد که جوان ما به تحقیق و طلب‌کاری در تعمیق علم علاقه‌مند شود.

باید افراد برگزیده و شاخص بنشینند نظامی را طراحی کنند که جوان، میل به پژوهش و تعمق و تحقیق پیدا کنند. دانشگاه‌ها و مراکز علمی و پژوهشی نیاز به اساتید پیشکسوت و باتجربه و اساتید جوان و تازه نفس دارد؛ لذا باید طراحی‌ها به گونه‌ای باشد که هیچ یک از این دو فدای دیگری نشود.^۹

استقلال فرهنگی؛ اصل همه استقلال‌ها

تا جامعه‌ای از لحاظ فرهنگ و هویت اجتماعی مستقل نشود و روی پای خود نایستد، آینده‌ای نخواهد داشت. جنبش دانشجویی وفادار به انقلاب، با شعار «ما می‌توانیم» وارد صحنه می‌شود و استقلال فرهنگی خود را بازمی‌یابد؛ استقلالی که اصل و مبدأ همه استقلال‌هاست. امام خمینی ره در مورد این استقلال می‌فرماید: اگر فرهنگ جامعه‌ای وابسته و مرتزق از فرهنگ مخالف باشد، ناچار دیگر ابعاد جامعه به جانب مخالف گرایش پیدا می‌کند و در آن مستهلک شده و موجودیت خود را در تمام ابعاد از دست می‌دهد.^{۱۰}

رهبر انقلاب نیز با درک اهمیت فرهنگ و استقلال فرهنگی می‌فرماید:

«انقلاب، همه وجدان‌های این مردم را تکان داد، ماها را بیدار کرد، متوجه هویت خودمان کرد، توانایی‌های خودمان را به ما نشان داد و «ما می‌توانیم» را شعار ما قرار داد. ما هم وارد

امام خمینی ره: اگر فرهنگ جامعه‌ای وابسته و مرتزق از فرهنگ مخالف باشد، ناچار دیگر ابعاد جامعه به جانب مخالف گرایش پیدا می‌کند و در آن مستهلک شده و موجودیت خود را در تمام ابعاد از دست می‌دهد.

یکی عنصر علم و تحقیق و کارآیی علمی و جوشیدن استعداد‌های علمی و دیگری روحیه تدین و حرکت صحیح و سالم‌سازی معنوی و روحی دانشجو. اگر این دو عنصر بدون تفکیک، با قدرت و ظرفیت کامل در کشور تعقیب شود، شاهد ثمرات مفیدی خواهیم بود.^{۱۵}

باید جهاد کرد، باید کار کرد

هویت انسان در اندیشه اوست و شرع مقدس هم متن انسانیت را تعقل و خردورزی می‌داند، اما رویکرد بشر امروزی و تمام اقتدار کاذب او بر پایه عقل خودبنیاد، اندیشه، تفکر و خردورزی است. گاهی طغیان می‌کند و تمام دنیا را به مقابله می‌خواند، پس تحمل بشر مقتدر غربی در بعد علوم تجربی و تکنولوژی، نیازمند مسلح شدن به اندیشه است. رمز موفقیتی به نام درک کردن جهان معاصر که با هیچ ابزاری جز اطلاعات نمی‌توان در آن دوام آورد. «راز موفقیت در عصر ارتباطات برای دانشجوی مسلمان، در جنبش نرم‌افزاری است»^{۱۶}

رهبر در این زمینه معتقدند که باید این عقب‌افتادگی تاریخی جبران شود و کشور به سلاح علم مجهز شود و از آن برای غلبه در میدان‌های سیاست، اقتصاد و فرهنگ استفاده شود.

«علم ابزار قدرت است. خود غربی‌ها با علم به قدرت رسیده‌اند. این یکی از پدیده‌های تاریخ بود. به مجردی که آن‌ها به علم رسیدند، از علم به صورت یک ابزار برای اقتدار و کسب ثروت و گسترش سلطه سیاسی و جذب ثروت ملت‌ها و تولید ثروت برای خودشان استفاده کردند و از آن ثروت، باز تولید علم کردند... آن‌ها می‌دانند که علم چقدر در قدرت بخشیدن به یک ملت و یک کشور تأثیر دارد؛ لذاست که اگر بخواهند نظام سلطه؛ یعنی رابطه سلطه‌گر و سلطه‌پذیر باقی بماند و حاکم بر نظم جهانی باشد، باید نگذارند آن بخشی که آن‌ها مایلند سلطه‌پذیر باشند، دارای علم شوند؛ این یک استراتژی است که برو برگرد ندارد و الان رفتارشان هم در دنیا بر همین منوال است؛ لذا باید برای کسب علم و تحقیق جهاد کرد؛ باید کار کرد»^{۱۷}

اخلاق‌مداری در تولید علم

رهبر توجه دانشجویان را به رویکرد مخرب علم در غرب و جهت‌گیری خانمان‌سوز آن جلب می‌کنند و معتقدند که علم به تنهایی کافی نیست و باید با اخلاق و ایمان همراه شود تا در همان چاله‌ای که غرب گرفتار شده است، نیفتیم. به عبارت دیگر، علم را از وسیله‌ای برای ظلم کردن، انحراف اخلاق، گسترش فرهنگ‌های گمراه‌کننده و هلاک‌کننده بر حذر می‌دارند.^{۱۸}

به همین خاطر هم به دانشجویان این چنین توصیه می‌کنند: «من توصیه‌ام به جوان‌ها این است: شما همان قدری که برای علم کار می‌کنید، برای دل و معنویت خودتان هم کار کنید»^{۱۹}

علم درون‌زا

رهبر معتقدند که توسعه‌نیافتگی ایران، در از یاد بردن علم درون‌زاست. رهبر علم وارداتی را به معنای واقعی کلمه علم نمی‌دانند و اقتدار را از آن علم درون‌زا می‌دانند و دانشجویان حوزویان را به شکستن مرزهای علم و تولید آن فرا می‌خوانند.^{۲۰}

نقشه‌ای برای حرکت علمی

شدیم و تجربه کردیم؛ دیدیم بله می‌توانیم، لذا امروز استقلال فرهنگی در این کشور روز به روز در حال پیشرفت است و خودباوری فرهنگی بیشتر می‌شود.^{۱۱}

فرهنگ؛ دومین اولویت دانشگاه‌ها

پرورش فرهنگی دانشجویان، مسئله‌ای ظریف و نیازمند تدبیر فراوان و برنامه‌ریزی صحیح در تدوین کتاب‌ها، انتخاب استادان و برنامه‌های گوناگون دانشجویی است. از دیدگاه رهبر، درک اهمیت فرهنگ در دانشگاه‌ها و پرداختن صحیح به آن، با دستور، بخشنامه، تبلیغات و پوستر امکان‌پذیر نیست؛ بلکه نیازمند نوعی خودجوشی و عشق به سرنوشت نسل جوان و آینده کشور است.

ترویج نگاه صحیح به علم؛ از جمله کارهای فرهنگی ضروری در دانشگاه‌هاست و موجب شور و تلاش بی‌پایان دانشجویان و استادان به علم و تحقیق و تعلیم و تعلم است و می‌توان جوان مستعد دانشجو را با کارهای فرهنگی ظریف به جوانی عاشق علم و تحقیق، صبور، اهل کار جمعی، دارای پشتکار و وجدان کاری - منصف - معتقد به تقدم عقل بر احساس و دارای اعتقادات عمیق دینی تبدیل کرد و از این طریق خصلت‌های ضروری ملی را ارتقا بخشید.^{۱۲}

پیشرفت با الگوی اسلامی - ایرانی

از نگاه رهبر، مهم‌ترین وظیفه نخبگان اعم از دانشگاهی و حوزوی، تنظیم نقشه جامع پیشرفت کشور براساس مبانی اسلام است و پیشرفت تنها با الگوی اسلامی - ایرانی امکان‌پذیر است و اگر این الگو در مرحله عمل به اجرا گذاشته شود، قطعاً به الگوی مورد استفاده کشورهای دیگر تبدیل خواهد شد.^{۱۳}

ناامیدی و دلخوشی به ظواهر

رهبر، موانع پیشرفت را توجه نکردن به دو عامل می‌دانند:

۱. تقلید از غرب (تفکر پیشرفت دوره پهلوی)

ترویج این تفکر، مظاهری از تخطی از اصول و رفتن به بیراهه و مانع پیشرفت است و داعیه‌داران این تفکر، مانع پیشرفت و به مقصد رسیدن شده‌اند. «هم وقتان تلف شد و هم عقب ماندیم. مصداق عینی این نوع تفکر، تفکر حاکم در دوره پهلوی و اقدامات آن‌ها در دلخوش کردن به ظواهری مثل نحوه پوشش غربی برای مردان و زنان است.»

۲. ناامیدی و یأس

ناامیدی، عامل دیگری است که از دیدگاه رهبر، در میان برخی از سیاست‌گذاران و سررشته‌داران امور مشاهده می‌شود. رهبر این نوع نگاه را که غربی‌ها در ابعاد مختلف علمی از ما جلوتر هستند و امکان رسیدن به آن‌ها وجود ندارد را تفکری نامناسب می‌دانند و معتقدند این یک بیراهه بسیار خطرناک است که از سوی بعضی از گویندگان مذهبی ترویج می‌شود و درست ضد تجربه طولانی مدت بشری است. رهبر بر پیشرفت‌های علمی ایجاد شده تأکید می‌نمایند و تأکید قرآن و دین بر تلاش بانظم و برنامه‌ریزی بی‌وقفه حرکت به سمت پیشرفت علمی و نوآوری را امری دست‌یافتنی تلقی می‌کنند.^{۱۴}

دو عنصر تربیتی

رهبر دو عنصر مهم را در تربیت دانشجو، کارآمد می‌دانند؛

در این دهه آنچه

به عنوان یک هدف

و شعار باید مورد

توجه قرار بگیرد،

پیشرفت و عدالت

است؛ مقصود

پیشرفت و عدالت

همه جانبه است؛

یعنی پیشرفت مادی

و پیشرفت معنوی.

رهبر تهیه این نقشه را بسیار ضروری می‌دانند و اعتقاد دارند برای پیشرفت علم در کشور، باید نقشه‌ای مدت‌دار و زمان‌دار تهیه شود.^{۲۱}

خطرپذیری

گام برداشتن در مسیری که دیگران همواره در آن حرکت کرده و نتیجه‌ای عایدشان نمی‌شود و یا مسیری است مختص آنان و نه جامعه‌ای با فرهنگی غنی و مکتبی انسان‌ساز؛ باعث درجا زدن و عقب‌گرد خواهد شد.

جامعه خواهان پیشرفت، باید روحیه خطرپذیری و حرکت در مدار بالاتر را تجربه کند. ترس از تجربه و هراس از گام نهادن در راه‌های میانبر، سمی است مهلک که جامعه را دچار روزمرگی می‌سازد و نظامی که دچار این ویروس - هراس از خطرپذیری - گردد، جامعه‌ای مرده است. رهبر معتقدند که نقطه مقابل ترس، خطرپذیری است و نقطه مقابل تنبلی، کار سخت است و غربی‌ها این خصوصیت خوب را دارند که خطرپذیرند. رهبر هم خصوصیت خوب و هم بد غربی‌ها را می‌بینند و جوانان را به خطرپذیری تشویق می‌کنند که عاملی برای موفقیت است.^{۲۲}

احساس مسئولیت

یکی از ویژگی‌های جنبش دانشجویی از نگاه رهبر انقلاب، آرمان‌گرایی است.^{۲۳} دانشجوی آرمان‌گرا در مقابل کشور و مردم، خود را مسئول دانسته و در جهت پیشرفت و تعالی آن می‌کوشد.

رهبر در این زمینه می‌فرماید:

«فردای این کشور، فردای این ملت، به احساس مسئولیت امروز شما نیازمند است. احساس مسئولیت کنید... خود را بسازید. از لحاظ علمی بسازید. از لحاظ ایمان و تقوا بسازید. بصیرت خودتان را زیاد کنید. آگاهی‌های خودتان را نسبت به امروز و دیروز و فردا افزایش بدهید.»^{۲۴}

تشکیل جلسات فکری

رهبر یکی از سنگین‌ترین مسئولیت‌های مسئولان و نخبگان جامعه از جمله جریان دانشجویی را تلاش برای فهمیدن و تفکر و تشکیل جلسات فکری می‌دانند:

«یکی از کارهای لازم، تشکیل جلسات فکری وسیعی است که مجموعه دانشجویی، همراه با مجموعه حوزوی، با برنامه‌ریزی خوب می‌تواند به وجود بیاورد تا بنشینند درباره مسایل گوناگون فکر کنند. گسترش فکر و پراکندن فکر درست و صحیح، می‌تواند همان ثمراتی را ببخشد که ما در زمینه‌های مسایل علم و فناوری و پیشرفت علوم از دانشجوی توقع داریم؛ یعنی شکوفایی آوردن حرف نو به میدان اندیشه، با یک حرکت صحیح و جهت‌گیری درست.»^{۲۵}

مشخص کردن اصول

رهبر معتقدند که ما اصولی داریم که باید مراقب آن‌ها باشیم و به بهانه اندیشه‌پردازی و فکرپردازی، از آن‌ها تخطی نکنیم؛ اصولی که شاخص‌های راه صحیح و صراط مستقیم هستند و اگر آن را به دیواره‌هایی تشبیه کنیم که انسان از وسط آن‌ها عبور کند، به خطا رفته‌ایم.

اصول در باور رهبر، شاخص است. راه مستقیمی که انسان را به هدف می‌رساند و باید آن را شناخت و کشف کرد.^{۲۶}

الگوی غربی؛ الگوی ناکارآمد

رهبر، الگوی غربی را یک الگوی ناموفق می‌دانند؛ زیرا با وجود دستیابی به ثروت و قدرت، ارزش‌های انسانی و معنویت در این جوامع از بین رفته‌اند. رهبر معتقدند که پیشرفت‌های علمی کشور ما، نتیجه آزادی است؛ نتیجه آزاد فکری.^{۲۷}

دانشگاه سی یا سی

اگر دانشگاه به کلی از سیاست دور باشد، خالی از شور و نشاط می‌شود و به محلی برای رشد میکروب‌های خطرناک فکری و رفتاری تبدیل می‌شود؛ اما معنای سیاسی شدن دانشگاه‌ها به این معنا نیست که مراکز علمی به محلی برای استفاده جریان‌ها و عناصر سیاسی تبدیل شود.^{۲۸}

از نگاه رهبر، دانشجو باید سیاسی باشد و دانشگاه‌ها هم باید سیاسی باشند، اما معنای این حرف را این‌طور روشن می‌کنند که دانشجوها باید قدرت تحلیل سیاسی داشته باشند تا جبهه‌بندی‌های دنیا را بشناسند، تا بفهمند دشمن امروز کجاست و از کجا و با چه ابزاری حمله می‌کند. این برای شما لازم است و اگر شما تلاش سیاسی، کار سیاسی، مطالعه سیاسی و مباحثه سیاسی نداشته باشید، این توانایی را پیدا نمی‌کنید. البته توجه داشته باشید که دشمن از همین امر استفاده نکند. امیرالمؤمنین علیه السلام می‌فرمایند: «من نام لم ینم عنه»؛ مراقب باشید که اگر شما غفلت می‌کنید، دشمن از شما غفلت نمی‌کند.^{۲۹}

نهج البلاغه؛ بیدارکننده و هوشیارکننده

رهبر اعتقاد دارند دانشجویان باید با نهج‌البلاغه انس پیدا کنند؛ زیرا نهج‌البلاغه بسیار هوشیارکننده، بیدارکننده و قابل تدبیر است. نهج‌البلاغه و انس با سخنان امیرمؤمنان علیه السلام، می‌تواند در بیداری دانشجویان تأثیر زیادی داشته باشد.

به بیان رهبر، و بعد از آن، کتاب صحیفه سجادیه؛ کتاب درس حکمت، کتاب عبرت و کتاب راهنمای زندگی سعادت‌مندان انسان است.^{۳۰}

خودسازی اخلاقی

رهبر در دیدار خانواده‌های شهدا و دانشجویان دانشگاه هنر؛ یکی از بزرگ‌ترین وظایف آن‌ها را خودسازی اخلاقی و تکمیل اخلاق در سایه حکومت قرآنی و فرهنگ اسلامی معرفی می‌کنند و معتقدند علم باید در کنار اخلاق و پیشرفت صنعتی و علمی و مادی در کنار رشد اخلاقی باشد^{۳۱} و دانشجویان اگر می‌خواهند در زمینه افکار اسلامی عمق پیدا کنند، باید به کتاب‌های شهید مطهری مراجعه کنند که امام درباره آن‌ها فرموده‌اند همه آن‌ها خوب و مفید هستند.^{۳۲}

بحمدالله دانشگاه‌های ما از استاد مؤمن، از دانشجوی مؤمن و از مدیران مؤمن سرشار است... البته به شما دانشجویان می‌گویم، سنگربان این سنگر شما باشید. مواظب باشید؛ خاکریزهایتان سست نشود. دایم خاکریزها را ترمیم کنید؛ خاکریزهای فکری و فرهنگی.^{۳۳}

فراگیری علم یک مسئله است و تولید علم مسئله دیگر است و نباید در مسئله علم، واکن خودمان را به لوکوموتیو غرب ببندیم. باید علم را خودمان تولید کنیم و آن را بجوشانیم.

- پی نوشت ها:
۱. دانشجوی امید آینده کشور است؛ ۶۹/۳/۲.
 ۲. دانشجوی امید حیاتی کشور است؛ همان.
 ۳. سخنرانی در مراسم بیعت جمع کثیری از دانشجویان و دانشگاهیان؛ سال ۱۳۶۸.
 ۴. عشق و علاقه من به دانشجوی، بخش عمده اش ناشی از صفا و صداقت دانشجویست؛ ۷۸/۹/۱.
 ۵. همان.
 ۶. بیانات رهبری در دیدار جمعی از نخبگان علمی و دانشجویان دانشگاهها؛ ۸۷/۷/۷.
 ۷. ۷۸/۹/۱.
 ۸. بیانات رهبری در دیدار جمعی از برجستگان و نخبگان علمی و اساتید دانشگاهها؛ ۸۷/۷/۳.
 ۹. همان.
 ۱۰. آیین انقلاب اسلامی، ص ۳۲۲.
 ۱۱. بیانات رهبری در دیدار نخبگان جوان، ۸۵/۶/۲۵.
 ۱۲. دیدار رهبری با صدها نفر از استادان، مسئولان دانشکدهها و پردیسها و اعضای هیئت علمی دانشگاه تهران.
 ۱۳. بیانات رهبری در دیدار با دانشجویان در دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۸۶/۲/۲۵.
 ۱۴. بیانات رهبری در دیدار با جمعی از نخبگان علمی دانشجویان دانشگاهها؛ ۸۷/۷/۷.
 ۱۵. بیانات رهبری در جمع شورای انقلاب فرهنگی؛ ۷۰/۹/۲۰.
 ۱۶. دیدار رهبری با استادان دانشگاههای استان خراسان در دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۸۶/۲/۲۵.
 ۱۷. بیانات رهبری در دیدار با هیئت علمی و کارشناسان جهاد دانشگاهی؛ ۸۳/۴/۱.
 ۱۸. بیانات رهبری در دیدار با نخبگان جوان؛ ۸۵/۶/۲۵.
 ۱۹. همان.
۲۰. دیدار رهبری با استادان دانشگاههای استان خراسان در دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۸۶/۲/۲۵.
 ۲۱. همان.
 ۲۲. بیانات رهبری در دیدار با نخبگان جوان؛ ۸۵/۶/۲۵.
 ۲۳. بیانات رهبری در جمع دانشجویان دانشگاه صنعتی شریف؛ ۷۸/۹/۱.
 ۲۴. بیانات رهبری در دیدار جمعی از دانش آموزان و دانشجویان در آستانه ۱۳ آبان؛ ۸۷/۸/۸.
 ۲۵. بیانات رهبری در دیدار جمعی از نخبگان علمی و دانشجویان؛ ۸۷/۷/۷.
 ۲۶. همان.
 ۲۷. بیانات رهبری در دیدار دانشجویان مشهد؛ ۸۶/۲/۲۵.
 ۲۸. دیدار رهبری با صدها نفر از استادان، مسئولان دانشکدهها و اعضای هیئت علمی دانشگاه تهران.
 ۲۹. بیانات رهبری در دیدار با دانش آموزان و دانشجویان؛ ۷۴/۸/۱۰.
 ۳۰. بیانات رهبری در دیدار دانشجویان دانشگاه صنعتی شریف؛ ۷۸/۹/۱.
 ۳۱. ۷۰/۸/۱.
 ۳۲. بیانات رهبری در دیدار با جمع کثیری از کارگران و معلمان؛ ۷۸/۲/۱۵.
 ۳۳. بیانات رهبری در دیدار با دانشجویان دانشگاه صنعتی امیرکبیر؛ ۷۹/۱۲/۹.

ما نموده ایم که حرف مولایمان روی زمین بماند

